

Ks. Jacek Iwan – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II, Wydział Teologii

ORCID: 0000-0001-9286-6941

jaceks.iwan@gmail.com

**„NIE WLEWA SIĘ NOWEGO WINA
DO STARYCH BUKŁAKÓW” (POR. MK 2,22).
NIEKTÓRE ASPEKTY ODNOWY WSPÓŁCZESNEJ
EWANGELIZACJI**

“No one puts new wine into old wineskins” (cf. Mark 2:22).
Some Aspects of the Renewal of Modern Evangelization

Streszczenie:

Kościół w stylu swego duszpasterstwa potrzebuje ciągłej odnowy. Z jednej strony jest to odnowa dyktowana ożywczym „fermentem” Ducha Świętego. Z drugiej strony odnowa ta polega na wsłuchiwaniu się w głos współczesnego świata, aby w świetle Ewangelii odpowiedzieć na dręczące go pytania (por. KDK 4,44). Współczesna ewangelizacja jest ewangelizacją w świecie zsekularyzowanym. Stąd też Kościołowi potrzebne jest misyjne nawrócenie duszpasterstwa. Chodzi tu o wyjście na peryferie wspólnot kościelnych, aby odważnie i zarazem wiernie głosić Ewangelię tam, gdzie Chrystus nie zakorzenił się jeszcze w sercu człowieka. Chodzi także o uaktywnienie w ewangelizacji wszystkich członków Kościoła, zwłaszcza świeckich. Tej aktywizacji winien towarzyszyć proces autoewangelizacji Kościoła rozumiany jako pogłębianie kontaktu z misterium Boga żywego.

Słowa kluczowe: ewangelizacja, misyjne nawrócenie duszpasterstwa, świeccy w Kościele, kerygmat, świadectwo.

Abstract:

The Church needs a constant renewal of its pastoral ministry style. On the one hand, it is a renewal dictated by the invigorating “fermentation” of the Holy Spirit. On the other hand, this renewal consists in listening to the voice of the modern world in order to answer its tormenting questions in the light of the Gospel (cf. *Lumen Gentium* 4,44). Modern evangelization means

evangelizing a secularized world. Therefore, the Church needs a missionary conversion of its pastoral work. This is about going out to the periphery of ecclesial communities to proclaim the Gospel boldly and faithfully where Christ has not yet taken root in the hearts of men. It is also about activating the evangelization of all members of the Church, especially the laity. This activation should be accompanied by the process of the Church's self-evangelization, understood as deepening the contact with the mystery of the living God.

Keywords: evangelization, missionary conversion of pastoral work, lay people in the Church, kerygma, testimony.

Konieczność odnowy współczesnej ewangelizacji wyprowadzić można ze słów Jezusa z Ewangelii św. Marka: „Nie wlewa się nowego wina do starych bukłaków” (por. Mk 2,22). Dlaczego właśnie te słowa? Otóż wino „rozwe-selające serce człowieka” (Ps 104,15) jest symbolem Ewangelii – samego Chrystusa – głównego Podmiotu i Treści ewangelizacji, który daje człowiekowi sens istnienia, nadzieję, radość i siłę do znoszenia trudności swej egzystencji. To właśnie taka Ewangelia skierowana jest do człowieka zdechrystianizowanego i zsekularyzowanego, który nie uważa się już za członka Kościoła, nie ma osobistej więzi z Chrystusem i prowadzi życie dalekie od Ewangelii¹, a przez to egzystuje bez korzeni, w absurdzie istnienia, w amoku duchowych pomyłek i grzechu². Taki człowiek właśnie jest dzisiaj pierwszym adresatem nowej ewangelizacji.

Nowe, fermentujące wino oznacza także Ducha Świętego, który ciągle działa w Kościele, aby poruszać, ożywiać i dynamizować życie poszczególnego wierzącego i całej wspólnoty. W ten sam sposób Duch Święty porusza Kościół do nieustannej odnowy jego ewangelizacji po to, aby współczesny człowiek mógł odzyskać utracone życie Boże. Kościół we współczesnej ewangelizacji nie może „zachowywać się” jak „stare bukłaki”, tzn. być Kościołem skostniałym, który chce jedynie zachować swoje *status quo*, motywując tę postawę słowami: „zawsze się tak robiło, po co cokolwiek zmieniać?”. Kościół, zarówno w swych strukturach, jak i w stylu duszpasterstwa potrzebuje zatem ciągłej odnowy, powinien być ciągle nastawiony na zmianę podążając z jednej strony za „fermentem” Ducha, a z drugiej za kulturą, która podlega nieustannym zmianom. Powinien wsłuchiwać się w głos Ducha Świętego ciągle poddając się Jego natchnieniom. Powinien także wsłuchiwać się w głos współczesnego świata,

¹ Jan Paweł II, *Encyklika o stałej aktualności posłania misyjnego „Redemptoris Missio”*, w: *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków 1996 [dalej skrót: RM] nr 33.

² N. Eterović, *Prefazione*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi. Sfide Pastorali e Giuridiche Della Nuova Evangelizzazione*, red. M. Graulich, J. Pudumai Doss, Città del Vaticano 2013, s. 5.

aby w świetle Ewangelii odpowiedzieć na dręczące go pytania (por. KDK 4,44). Na tym polega Tradycja Kościoła określona w stwierdzeniu: *ecclesia semper reformanda i renovanda*³.

W tym kontekście należy zadać pytanie: Co zatem dziś powinno się zmienić w działalności ewangelizacyjnej Kościoła? Jakie jest wezwanie na dziś nowej ewangelizacji? Poniższy artykuł jest próbą uproszczonej odpowiedzi na powyższe pytania. Odpowiedzi uproszczonej dlatego, że nie ma jednej odpowiedzi dla Kościoła, który żyje w tak wielu zróżnicowanych kontekstach. Trudno też byłoby taką konkluzję zawrzeć w jednym, krótkim opracowaniu.

1. Uznanie przestrzeni misyjnej wewnątrz Kościoła

Do tej pory duszpasterze Kościoła europejskiego zwykli traktować wszystkich ochrzczonych, mieszkających na terenie ich parafii, jako przynależących do wspólnoty oraz jako ludzi posiadających wiarę. Stąd też dążyli głównie do jej utrwalania poprzez tradycyjne formy i sposoby duszpasterskie. W związku z tym dochodziło niekiedy do osłabienia wysiłku na rzecz głoszenia żywego słowa Bożego, które rodzi wiarę (por. Rz 10,17). Wskazać tu można choćby na kryzys współczesnej homilii czy brak katechezy parafialnej, w tym katechezy dorosłych. W duszpasterstwie polskim istnieje tendencja do mnożenia wszelkiego rodzaju nabożeństw, które same w sobie są wartościowe, lecz winny być realizowane w odpowiedniej proporcji do innych sposobów przekazu wiary oraz skierowane do właściwych adresatów.

Gdy duszpasterze mają, wyżej opisane, wyobrażenie o powierzonych im opiece wiernych, a zaczynają się zderzać z inną, tzn. negatywną rzeczywistością ich życia, np. brak moralności, powierzchowna wiara, praktyki religijne motywowane jedynie aspektami społecznymi⁴, wówczas mogą reagować nie tak jak trzeba. Zamiast podjąć gorliwą i entuzjastyczną ewangelizację (najpierw przez żywe przepowiadanie) mogą reagować rozgoryczeniem, narzekaniem i pretensjami do otaczającego ich świata. Za takim podejściem może się kryć tęsknota za przeszłością, za Kościołem masowym epoki konstantyńskiej (kiedy to wszyscy ochrzczeni byli najczęściej autentycznymi chrześcijanami; sprzyjało temu również społeczne oddziaływanie chrześcijaństwa), a w efekcie tęsknota do zachowania *staus quo* i czynienia wszystkiego tak, jak to robiło się do tej

³ Na ten temat zob. choćby: B. Sesboüé, *Ewangelia i Tradycja*, Poznań 2012.

⁴ Chodzi tu na przykład o pragnienie „przyobleczenia” w sferę *sacrum* najważniejszych momentów swego życia, jak narodziny, małżeństwo, śmierć, najbardziej „popularne” święta religijne. Chodzić też może o chęć przynależności do pewnej społeczności. Por. S. Dyk, *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015, s. 53-56.

pory⁵. W tym miejscu trzeba stwierdzić, że Kościoła epoki konstantyńskiej nie ma w Europie już od dawna. Podkreślał to pięćdziesiąt lat temu Joseph Ratzinger stwierdzając, że współczesny Kościół stał się wspólnotą pogan, którzy nawet nie zauważyli utraty wiary i zaniku jej wpływu na codzienne, życiowe decyzje⁶.

Według Kurta Kocha Kościół sprawia dzisiaj wrażenie, jakby patrzył wyłącznie wstecz i zadowalał się jedynie zarządzaniem istniejącym stanem rzeczy: „Takiemu Kościołowi grozi, że sam się zdegraduje do rangi firmy świadczącej usługi religijne, upodobni się do jakiegoś serwisu zapewniającemu swoim klientom poprawę standardu życia. Takiego zagrożenia może uniknąć jedynie Kościół patrzący ostrożnie wprzód. Jest to Kościół spoglądający w przyszłość, szukający możliwości przekazywania wiary następnym pokoleniom”⁷.

Nelson Medina, mówiąc o współczesnej ewangelizacji, przestrzega m.in. przed rezygnacją i sceptycyzmem, bezowocną tęsknotą za przeszłością, „dostosowywaniem” Ewangelii do gustów jej współczesnych odbiorców, pokładaniem zbytnej ufności w apologetyce i sporach teologicznych, zamykaniem się w pobożnych grupach, skupianiem się na działalności społecznej i politycznej⁸. Komentując te niewłaściwe podejścia do misyjnej sytuacji Kościoła, papież Franciszek mówi niejako o pokusach grożących osobom zaangażowanym w duszpasterstwo. Wskazuje przede wszystkim na dwie, negatywne postawy.

„Egoistyczna acedia” przejawiająca się w obawie przed zaangażowaniem w ewangelizację. Przyczyną tego stanu rzeczy może być brak odpowiedniej, duchowej motywacji, podejmowanie nieprzemyślanych (trudnych do realizacji) projektów duszpasterskich, niecierpliwość („gorączkowe pragnienie osiągnięcia natychmiastowych wyników”), brak nadziei⁹.

⁵ C. Torcivia, *Una lettura teologico-pastorale dei Lineamenta per il Sinodo Sulla Nuova Evangelizzazione*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi*, s. 62n.

⁶ „Wizerunek Kościoła nowożytności w istotny sposób kształtuje fakt, że w zupełnie nieprzewidywalny sposób stał się on Kościołem pogan i proces ten postępuje. Dzieje się tak nie jak dawniej, kiedy to doszło do powstania Kościoła z pogan, którzy stali się chrześcijanami, lecz Kościoła pogan, którzy zwą się jeszcze chrześcijanami, lecz w rzeczywistości są poganami. Obecnie pogaństwo osiadło w samym Kościele. Właśnie to jest cechą charakterystyczną Kościoła naszych czasów, podobnie jak i neopogaństwa, że mamy do czynienia z pogaństwem w Kościele oraz z Kościołem, w którego sercu krzewi się pogaństwo. Tak więc współczesny człowiek, w normalnym przypadku, powinien raczej zakładać niewiarę swojego bliźniego”. J. Ratzinger, *Neopoganie i Kościół*, w: P. Seewald, *Benedykt XVI. Ostatnie rozmowy*, Kraków 2016, s. 297.

⁷ R. Biel, *Kościół Wielkiej Soboty. Paschalna wizja Kościoła w ujęciu kardynała Kurta Kocha*, Tarnów 2012, s. 444n.

⁸ Por. N. Medina, *Dwanaście błędów, których nie możemy popełnić w procesie nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja. Kerymatyczny impuls w Kościele*, Gubin 2013, s. 74-104.

⁹ Por. Franciszek, *Adhortacja apostołska o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie „Evangeli Gaudium”*, Kraków 2013 [dalej skrót: EG], nr 81-83.

„Jałowy pesymizm” – ma on miejsce wówczas gdy „choroby współczesnego świata oraz Kościoła” traktowane są jako wymówka służąca zmniejszeniu zaangażowania i zapału, zamiast być rodzajem wyzwania służącego duchowemu i pastoralnemu „wzrastaniu”. Chodzi tu o swego rodzaju „poczucie przegranej, przemieniające nas w niezadowolonych i rozczarowanych pesymistów o posępnej twarzy”. Ukazując niebezpieczeństwo tego rodzaju pokusy papież podkreśla: „Nikt nie może podjąć walki, jeśli nie wierzy w zwycięstwo. Kto zaczyna bez ufności, stracił wcześniej połowę bitwy i zakopuje własne talenty”¹⁰.

Takie nastawienie trzeba w Kościele zmienić. Dlatego właśnie nowa ewangelizacja jest dynamiką dokonującą się wewnątrz Kościoła – w jego duszpasterstwie i duchowości. Chodzi o autoweryfikację, oczyszczenie i pastoralne nawrócenie Kościoła¹¹.

2. Misyjne nawrócenie duszpasterstwa

Papież Franciszek mówi o „misyjnym przeobrażeniu Kościoła” i wzywa do dynamizmu „wyjścia”, do bycia Kościołem „w drodze”, do przejmowania inicjatywy, do misyjnej kreatywności, do bycia w „permanentnym stanie misji”, do „stałego wychodzenia na peryferie swojego terenu lub ku nowym środowiskom społeczno-kulturowym”¹².

Jan Wal, powołując się na dzieło francuskich pastoralistów (F. Connan i J.C. Barreau, *Demain, la paroisse*, Paris 1966), wskazuje na trzy modele parafii widziane z punktu widzenia socjologicznego: „wspólnoty *usługowe* (świadczące usług religijnych), *familiarne* (budujące się do wewnątrz, ale stanowiące swoisty rodzaj getta) i *misyjne* (wspólnoty budujące się do wewnątrz, ale otwarte na zewnątrz, zainteresowane losem wszystkich mieszkańców danego terenu lub określonego środowiska w przypadku parafii personalnych)”¹³. W kontekście w współczesnych wyzwaniach optymalny i właściwy jest jedynie ten trzeci model parafii. Biskup Grzegorz Ryś stwierdza, że dziś potrzebny jest Kościół „otwarty”: nie „liberalny” czy „progresywny”, lecz taki, który wie, że jest posłany, który znajduje cel poza sobą. Jego przeciwieństwem jest Kościół zamknięty, czyli taki, który jest skupiony na sobie i zajmuje się tylko sobą. Powołuje się przy tym na Franciszka Blachnickiego, który mówił o „duszpasterskim” i „ewangelizacyjnym” modelu Kościoła. W pierwszym przypadku chodzi o Kościół statyczny, zajmujący się tymi, których ma. W drugim o Kościół dynamiczny,

¹⁰ Tamże, nr 84-86.

¹¹ Por. C. Torcivia, *Una lettura*, s. 64.

¹² Por. EG 19-33.

¹³ J. Wal, *Diakonia wspólnoty a przekaz wiary chrześcijańskiej*, w: *Nowy człowiek w dziele nowej ewangelizacji*, red. G.W. Dryl, Kraków 2013, s. 185.

który wychodzi poza to grono¹⁴. Chodzi tu o ukierunkowanie na tych, którzy są poza Kościołem¹⁵. Oni są głównym adresatem nowej ewangelizacji.

Według Raniero Cantalamessy współczesny Kościół ciągle nastawiony jest głównie na duszpasterstwo tradycyjne: „My katolicy, jesteśmy bardziej w obecnej dobie przygotowani do bycia «pasterzami» niż «rybakami» ludzi, czyli jesteśmy bardziej przygotowani do pasienia ludzi, którzy pozostali wierni Kościołowi, niż do przyprowadzenia do niego nowych ludzi, czy do „wyłowienia” tych, którzy oddalili się od niego”¹⁶. Komentując te wypowiedź można powiedzieć następująco: bardziej pasterzami niż rybakami będą zawsze duszpasterze. Ich priorytet to świątynia, kult i prowadzenie wspólnoty. Inaczej straciłby swą tożsamość i powołanie.

Trzeba jednak pamiętać, że w zaangażowaniu misyjnym duchowni nie pozostają jednak sami. Są przecież świeccy – w nich należy znaleźć oparcie. Jan Paweł II w adhortacji *Christifideles laici* mówił o misyjnych energiach świeckich chrześcijan, o tym że w n.e. wybiła godzina laikatu¹⁷. Prawdziwą wartością w tym względzie są ruchy i stowarzyszenia kościelne. Ruchy i zgromadzenia zawsze odnawiały Kościół, zwłaszcza w epoce nowożytnej poczynając od XVIII wieku, kiedy to poprzez migrację, rozwój przemysłu, ruchy społeczne dokonywała się radykalna przemiana ówczesnego świata¹⁸. Jako przykład owych ruchów w wieku XVIII i XIX wskazać można choćby następujące: we Francji – *Oevres Pontificales Missionnaires* błogosławionej Pauline Jaricot, w Anglii – *British and Foreign Bible Society*, w Niemczech – *Liturgische Bewegung*, w Italii – *Azione Cattolica*, w Hiszpanii – *Asociación Católica de Propaganistas*, czy też świeckie stowarzyszenie zajmujące się Miłosierdziem. Stowarzyszenia te odnowiły życie Kościoła. Nie inaczej ma być w dobie nowej ewangelizacji, czyli w czasach tak szybko zmieniającego się świata. Bardzo ciekawą koncepcję przedstawił kardynał Paul Josef Cordes (artykuł z roku 2012: „Kogo mam posłać? Korzenie nowej ewangelizacji”). Nawiązał on do faktu, że wezwanie do nowej ewangelizacji wybrzmiało po raz pierwszy w Polsce, w Nowej Hucie w 1979 roku. Czemu tam i co z tego wynika? Kardynał powiedział najpierw, że był to owoc ruchu „Światło – Życie”, które papież znał i który to ruch angażował świeckich w dzieło ewangelizacji. Kardynał przypomniał w końcu, że Nowa Huta w zamierzeniu władz komu-

¹⁴ G. Ryś, *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary*, w: *Nowy człowiek w dziele nowej ewangelizacji*, s. 28.

¹⁵ Por. RM 33.

¹⁶ R. Cantalamessa, *Przygotujcie drogi Pańskie. Do światowej ewangelizacji ekumenicznej w przygotowaniu na rok dwutysięczny*, Kraków 1999, s. 203.

¹⁷ Por. Jan Paweł II, *Posynodalna adhortacja o powołaniu i misji świeckich w Kościele „Christifideles Laici”*, Częstochowa 2003, nr 24.38.

¹⁸ Por. J. Cordes, „Chi manderò?” *Le radici della nova evangelizzazione*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi*, s. 56-60.

nistycznych miała być miejscem pozbawionym Boga (wszelkich oznak życia w wierze – miastem bez symboli religijnych i bez świątyni). Tak się jednak nie stało przede wszystkim poprzez zaangażowanie świeckich, którzy wnieśli Boga tam, gdzie miało go nie być¹⁹. Taka jest dziś rola świeckich, ruchów i stowarzyszeń – zanieść Jezusa do świata zdechrystianizowanego i zsekularyzowanego. To nie jest przypadek, że wezwanie do nowej ewangelizacji padło właśnie w kontekście takiego zaangażowania świeckich.

3. Narzędzie nowej ewangelizacji

Można wskazać trzy główne aspekty misyjnego zaangażowania się świeckich w Kościele: zapał misyjny, świadectwo, kerygmat. Prawdziwie misjonarski Kościół przestaje być Kościołem czekającym na ludzi (postawa: „przyjdźcie”), a przemienia się w Kościół idący do ludzi (postawa: „pójdźmy”), ponieważ jest poruszony tajemnicą chrześcijańskiej misji²⁰. Jest Kościołem odważnym i kreatywnym, który rezygnuje „z wygodnego kryterium pasterskiego, że «zawsze się tak robiło»”²¹. Duchowość misyjna polega na tym, że ewangelizacja staje się stylem życia chrześcijanina – jest czynnością dokonywaną stale, w sposób naturalny, wykorzystując wszelkie ku temu okazje (praca, podróż, codzienne rozmowy z ludźmi). Jakie ma być to misyjne zaangażowanie, to podejście do niewierzących i zdechrystianizowanych? Obecnie mają być dwie postawy: fanatyzm, a z drugiej strony wycofanie. Ma to być podejście jak brat do brata. Chrześcijaństwo bardziej jako świadectwo, ale nie jako polemiczne, zamknięte w sobie i przeświadczone o swoich racjach²².

Autentyczność w ewangelizowaniu wymaga potem potwierdzenia słów swoim szczerym i uczciwym życiem – wymaga świadectwa²³. Chrześcijanin w ten sposób staje się „ambasadorem” Boga wobec każdego, kogo spotka i we wszystkim, co robi. Chodzi głównie o to, aby pokazać radosnych chrześcijan – pokazać rodziny i wspólnoty, które żyją w relacji a nie tylko o wspólnocie mówią. To jest język, za pomocą którego można dotrzeć dziś do ludzi będących z dala od Boga²⁴. Tak było w przypadku pierwotnych wspólnot chrześcijan

¹⁹ Por. Tamże, s. 40.

²⁰ K. Koch, *Misja czy dymisja Kościoła? Wyzwania koniecznej nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja. Impulsy do ożywienia wiary*, Ząbki 2012, s. 57.

²¹ EG 33.

²² Por. L. Bressan, *Un sinodo per la riforma della Chiesa. Nuova Evangelizzazione, rinnovamento spirituale e rilancio della fede*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi*, s. 24n.

²³ Zob. choćby: *Świadectwo w służbie ewangelizacji*, red. W. Przygoda, Lublin 2012.

²⁴ Por. L. Bressan, *Un sinodo*, s. 25; C. Torcivia, *Una lettura*, s. 69.

(por. Dz 2-5). W związku z tym Kościołowi (ruchom, stowarzyszeniom) potrzebna jest autoewangelizacja²⁵.

Kolejnym narzędziem współczesnej ewangelizacji jest kerygmat w sensie ścisłym, czyli pierwsze głoszenie (katecheza podstawowa). Dyrektorium Ogólne o Katechizacji wspominając tych, „którzy utracili żywy sens wiary albo wprost nie uważają się już za członków Kościoła” oraz tych, którzy przeżywają swoje chrześcijaństwo jedynie w zewnętrzny sposób stwierdza: „W tej sytuacji pierwsze głoszenie i katecheza podstawowa stanowią uprzywilejowaną opcję”²⁶. Kerygmat jest jądrem chrześcijańskiego orędzia, przekazem życia Bożego. Jako taki porusza słuchacza i zachwyca pięknem Ewangelii. Kerygmat zmierza do celu, jakim jest ponowne (bądź pierwsze) zrodzenie wiary: „Wiara zapala się niczym iskra przy kerygmatycznym głoszeniu Ewangelii”²⁷. Kerygmat należy wykorzystywać nie tylko w rekolekcjach kerygmatycznych, lecz także w ewangelizacji „od osoby do osoby”. Warto zwracać uwagę także na antropologiczny wymiar kerygmatu – wskazując na jego moc przeobrażającą życie ludzkie²⁸. Kerygmat to nie puste hasła, czy teologiczne i magicznie działające „naklejki”, lecz Dobra Nowina zdolna przemienić świat.

4. Autoewangelizacja Kościoła

O wartości misjonarza świadczą obecne w Nim pokłady życia Bożego²⁹. Można zadać zatem pytanie: Czy owo życie Boga jest doświadczane dziś w Kościele? Dodajmy jednak kolejne pytania: Co sprawiło, że niegdyś chrześcijański świat Zachodu (w tym w dużej mierze Polska) stał się światem misyjnym, gdzie większość żyje tak, jakby Boga nie było? Dlaczego mamy trudności z przekazem wiary, a także z jej przeżywaniem i z przemianą (za jej pomocą) tego świata? Czy nie jest to też problem naszego głoszenia i naszych celebracji, które po wielokroć jawią się naszym wiernym jako martwe, suche i sprowadzone do pustego rytuału?

Często właśnie na to narzekają dzisiaj uczestnicy zgromadzeń liturgicznych. Warto w tym miejscu wspomnieć, że we Francji jest wiele nawróceń dzięki działalności małych wspólnot wiary, lecz po dwóch latach 70 procent

²⁵ Można wskazać kilka sytuacji, które wymagają ewangelizacji bardziej wewnątrz niż na zewnątrz Kościoła - zob. np.: J. Vallabaraj, *Evangelizzare in un mondo „piatto”?*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi*, s. 116-129.

²⁶ Kongregacja ds. Duchowieństwa, *Dyrektorium Ogólne o Katechizacji*, Poznań 1998, nr 58.

²⁷ Papińska Rada ds. Krzewienia nowej ewangelizacji, *Żyć rokiem wiary. Program duszpasterski*, Częstochowa 2012, s. 132.

²⁸ Por. C. Torcivia, *Una lettura*, s. 73-74.76.80. Zob. S. Dyk, op. cit., s. 115-138.

²⁹ Por. RM 11.

nowo ochrzczonych wraca do życia w obojętności religijnej. Pojawia się pytanie: Czego nie otrzymali po nawróceniu? Może nie było etapu wzrostu, który powinien mieć miejsce w procesie ewangelizacji? Ten etap wzrostu ma się dokonywać choćby poprzez elementy działalności ewangelizacyjnej jak: wprowadzanie w wiarę i w życie chrześcijańskie, poprzez katechezę i sakramenty inicjacji chrześcijańskiej (katechumenat i wtajemniczenie), ożywianie w wiernych daru komunii, przez stałe wychowywanie wiary (homilia, inne formy posługi Słowa, jak katecheza liturgiczna), życie sakramentalne i praktykowanie miłości (regularne doświadczenie religijne) (por. DM 11-18)³⁰. Czy były to przestrzenie doświadczenia żywego poznania zbawiającego nas Boga?

Zawsze istnieje niebezpieczeństwo, że sekularyzacja dokona się także wewnątrz Kościoła. Można wtedy mówić o samo-zeświecczeniu, samo-splaszczeniu Kościoła polegającym na zagubieniu kontaktu z misterium żywego Boga³¹. Chodzi tu zarówno o życie Kościoła w jego wymiarze prorockim, kapłańskim i królewskim. W związku z tym ciągle aktualny pozostaje postulat, aby we współczesnej ewangelizacji – poprzez głoszenie słowa, liturgię i świadectwo życia – przygotowywać ochrzczonych, przede wszystkim, do udziału w życiu samego Boga objawionego w misterium Chrystusa. W ten sposób realizuje się wezwanie Benedykta, które zawarł w homilii na początek swego pontyfikatu: „Kościół jako całość, a w nim jego pasterze muszą [...] wyruszyć w drogę, aby wyprowadzić ludzi z pustyni ku przestrzeni życia, ku przyjaźni z Synem Bożym, ku Temu, który daje nam życie – pełnię życia”³². Liturgia w czasach nowej ewangelizacji ma być na nowo odkryta jako źródło życia dla nas. Wówczas Kościół, znajdując się przy tym źródle życia (czyli przy liturgii), ewangelizuje sobą samym. Współcześni nam ludzie, gdy spotykają chrześcijanina, chcą zobaczyć w nim to, czego nie zobaczą nigdzie indziej: radość i nadzieje biorące się z faktu przebywania ze Zmartwychwstałym.

* * *

W powyższym opracowaniu wskazano kilka konkretnych propozycji odnowy współczesnej ewangelizacji. W zakończeniu warto zasygnalizować jeszcze jeden problem z tym związany. Otóż, jeśli dziś mówi się o nowej ewangelizacji to wychodzi się najczęściej od negatywnych skutków procesów sekularyzacji i dechrystianizacji, jakie wywołały one w życiu Kościoła. Należy tu jednak podkreślić, że to nie te zjawiska uzasadniają konieczność i sens

³⁰ Na temat innych propozycji dotyczących współczesnej autoewangelizacji Kościoła zobacz choćby: J. Vallabaraj, *Evangelizzare*, s. 129-130.

³¹ Por. S. Dyk, op. cit., s. 191-194.

³² Benedykt XVI, *List apostołski w formie „motu proprio” ogłaszający rok wiary „Porta fidei”*, Poznań 2011, nr 2.

nowej ewangelizacji. Sens ten znajduje swoją podstawę przede wszystkim w elementach nowości, które znajdują się w samej Ewangelii, i które pod działaniem Ducha Świętego muszą być wydobywane przez Kościół każdej epoki i przekazywane poprzez orędzie bardziej wierne, odważne i pełne świadectwa. Kościołowi potrzebne jest zatem duchowe rozeznanie, aby zarówno w stylu duszpasterstwa, jak też i treści ewangelizacji przekazywać ową nowość Ewangelii. Potrzebne jest też rozeznanie pastoralne, które pomoże uważnie wsłuchać się w głos współczesnej kultury po to, by podjąć odważną i twórczą ewangelizację. Chodzi tu między innymi o interpretację „znaków czasu” (por. (KDK 44; por. KDK 4), przez które rozumie się najczęściej wydarzenia zachodzące w ludzkim życiu, w których, w świetle wiary, dostrzega się wyraz zbawczej woli Bożej i skierowane do człowieka Boże wezwanie.

Bibliografia:

- Benedykt XVI, *List apostolski w formie „motu proprio” ogłaszający rok wiary „Porta fidei”*, Poznań 2011.
- Biel R., *Kościół Wielkiej Soboty. Paschalna wizja Kościoła w ujęciu kardynała Kurta Kocha*, Tarnów 2012.
- Bressan L., *Un sinodo per la riforma della Chiesa. Nuova Evangelizzazione, rinnovamento spirituale e rilancio della fede*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi. Sfide Pastorali e Giuridiche Della Nuova Evangelizzazione*, a cura di M. Graulich, J. Pudumai Doss, Città del Vaticano 2013, s. 11-38.
- Cantalamesa R., *Przygotujcie drogi Pańskie. Do światowej ewangelizacji ekumenicznej w przygotowaniu na rok dwutysięczny*, Kraków 1999.
- Cordes J., *„Chi manderò?” Le radici della nova evangelizzazione*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi. Sfide Pastorali e Giuridiche Della Nuova Evangelizzazione*, a cura di M. Graulich, J. Pudumai Doss, Città del Vaticano 2013, s. 39-60.
- Dyk S., *Nowa ewangelizacja – konkretne wezwanie*, Gubin 2015, s. 53-56.
- Franciszek, *Adhortacja apostolska o głoszeniu Ewangelii w dzisiejszym świecie „Evangelii Gaudium”*, Kraków 2013.
- Jan Paweł II, *Encyklika o stałej aktualności posłania misyjnego „Redemptoris Missio”*, [w:] *Encykliki Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków 1996, s. s. 379-460.
- Jan Paweł II, *Posynodalna adhortacja o powołaniu i misji świeckich w Kościele „Christifideles Laici”*, Częstochowa 2003.
- Koch K., *Misja czy dymisja Kościoła? Wyzwania koniecznej nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja. Impulsy do ożywienia wiary*, Żąbki 2012, s. 38-85.
- Medina N., *Dwanaście błędów, których nie możemy popełnić w procesie nowej ewangelizacji*, w: *Nowa ewangelizacja. Kerymatyczny impuls w Kościele*, Gubin 2013, s. 74-104.
- Papieska Rada ds. Krzewienia nowej ewangelizacji, *Żyć rokiem wiary. Program duszpasterski*, Częstochowa 2012.
- Przygoda W. (red.), *Świadectwo w służbie ewangelizacji*, Lublin 2012.

- Ryś G., *Nowa ewangelizacja dla przekazu wiary*, w: *Nowy człowiek w dziele nowej ewangelizacji*, red. G.W. Dryl, Kraków 2013, s. 21-33.
- Seewald P., *Benedykt XVI. Ostatnie rozmowy*, Kraków 2016, s. 297.
- Torcivia C., *Una lettura teologico-pastorale dei Lineamenta per il Sinodo Sulla Nuova Evangelizzazione*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi. Sfide Pastorali e Giuridiche Della Nuova Evangelizzazione*, a cura di M. Graulich, J. Pudumai Doss, Città del Vaticano 2013, s. 61-80.
- Vallabaraj J., *Evangelizzare in un mondo „piatto”?*, w: *Vino nuovo in otri Vecchi. Sfide Pastorali e Giuridiche Della Nuova Evangelizzazione*, red. M. Graulich, J. Pudumai Doss, Città del Vaticano 2013, s. 116-129.
- Wal J., *Diakonia wspólnoty a przekaz wiary chrześcijańskiej*, w: *Nowy człowiek w dziele nowej ewangelizacji*, red. G.W. Dryl, Kraków 2013, s. 169-187.

Ks. Jacek Iwan – prezbiter diecezji kieleckiej. Doktorant na Wydziale Teologii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II (Sekcja Liturgiki i Homiletyki). E-mail: jaceks.iwan@gmail.com